

**Van de openbare vergadering van de
COMMISSIE STEDELIJKE ONTWIKKELING, WONEN EN BINNENSTAD**

Datum en tijd

Woensdagochtend 30 maart 2005

Plaats

Raadzaal in het stadhuis, Spui 70 te Den Haag

Aanwezig

- de voorzitter: de heer R. van de Laar
- de leden en plv. leden: de heren S. Baldewsingh (PvdA), J. Chandoe (PvdA), M.F. Dufresne (Leefbaar Den Haag), mevrouw Ingrid Gyömörei (SP), de heer A.C.M. Hartman (CDA), mevrouw B.E.H. Homan (CDA), de heer C. de Jager (PPS), mevrouw M.J. de Jong (D66), de heren A.P. Kaland (CDA), A. Mulder (VVD), mevrouw Th. Oosterholt-Eekhout (VVD), de heren W.J. Pijl (ChristenUnie/ SGP), Niek Roozenburg (GroenLinks), G.H.M. Wijsmuller (Haagse Stadspartij), H.J.Th. Wilmer (VVD) en A. van der Zalm (D66)
- van ambtelijke zijde o.a.: de heren A.C.P. van Andel (BGS/BO), A.J.M. Baartmans (DSO), H. Jagersma (Dir./DSO), W. de Kuijper (BGS/BO), C.H. Schaapman (BGS/BO), G.J.C. Hercules (secretaris SWB), D. Nagel (Griffie/voorlichting), L.A. Oosterling (DSO), H. Wisse (Welstand) en M. Weller (secretaris SWB, tevens notulist)
- mede aanwezig: de heren B.J. Bruins (wethouder VBM) en W. Stolte (wethouder SISS)
- insprekers:
(in chronologische volgorde) de heren E.V.N. Louwman (initiatiefnemer), F. van Swieten (Wijkvereniging ReVa), K. Fokkens (KNNV), S. mevrouw Aalberts (Stichting bewonersbelangen Marlot Reigersbergen), J.K. in 't Veld (AVN), K. van der Veen (Stichting Wijkberaad Bezuidenhout), R. Roel (Wijkberaad Mariahoeve), E. Nutter (Het Groene Platform), Nouwen (Comité van Aanbeveling), H. Creman (Vrienden van Den Haag), B. Molenaar (Milieudéfensie), Van der Steen (HMC), F. Hoogerhout (Haagse Vogelbescherming), H. Ens (op persoonlijke titel) en U. Hylkema (Comité van Aanbeveling)
- met kennisgeving afwezig: ~

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet allen hartelijk welkom. Hij constateert dat de commissie akkoord gaat met de voorliggende agenda. Voorts doet spreker een voorstel van orde. Aangezien er zich een groot aantal insprekers heeft gemeld (15) stelt hij voor de inspreektijd vast te stellen op drie minuten.

De commissie gaat – gezien de beperkt beschikbare tijd – in meerderheid akkoord.

De heren Dufresne en Labuche gaan niet akkoord met ordevoorstel.

Rondvraag

Er zijn geen rondvragen aangemeld.

Advieslijst

Er ligt geen advieslijst ter behandeling voor.

Beraadslaging over:

Raadsvoorstel inzake vestiging Nationaal Automobielmuseum, alsmede het door de gemeenteraad vast te stellen Ontwikkelingskader Nationaal Automobielmuseum

De voorzitter stelt het raadsvoorstel en het ontwikkelingskader aan de orde. Hij verzoekt de eerste inspreker alvast naar voren te komen. Vervolgens zegt hij één voor één het woord te zullen geven aan de sprekers die zich bij het secretariaat hebben gemeld. Hij zal de sprekers tijdig te kennen geven hoeveel spreektijd hen nog rest, zodat zij daar rekening mee kunnen houden. Tot slot wijst hij erop dat sprekers de mogelijkheid hebben hun tekst in te leveren bij het secretariaat, zodat de inbreng kan worden toegevoegd aan het verslag.

De heer Louwman zegt dat het hem pijn doet dat door sommigen aan zijn oprechtheid wordt getwijfeld. Hij wijst erop dat zijn familie twee generaties heeft gebouwd aan een collectie die uniek is. De reden dat hij deze collectie wil overbrengen naar Den Haag is dat in deze plaats de ‘emoties’ van de familie Louwman liggen. Daarbij zijn vele locaties bekeken op hun geschiktheid. Er is wat hem betreft slechts één locatie die duidelijk in aanmerking komt voor het onderbrengen van zijn collectie, dat is Reigersbergen. Sterker nog, de locatie is ideaal. De ligging aan een grote doorgaande weg is perfect. Autoverkeer hoeft daardoor niet door woonwijken te rijden. Hij begrijpt dat het een prachtige omgeving is. Daarom is landschapsarchitect Baljon ingehuurd om het ontwerp aan te laten sluiten bij het natuurlijke karakter van de omgeving. De architect van het gebouw zelf is niemand minder dan Michael Graves. Hij wil dat deze collectie behouden blijft voor de volgende generaties. Het is van educatief belang dat de mensen kunnen zien welke ontwikkeling de auto in de eerste eeuw van zijn bestaan heeft doorlopen. Hij verzoekt de commissie dan ook met klem om zijn collectie in Den Haag onder te brengen. Hij hoopt dat de commissie een positief advies uitbrengt ten aanzien van het raadsvoorstel en het ontwikkelingskader.

De bijdrage van de heer Van Swieten is als bijlage-1 toegevoegd aan het verslag.

De bijdrage van de heer Fokkens is als bijlage-2 toegevoegd aan het verslag.

De bijdrage van de mevrouw Aalberts is als bijlage-3 toegevoegd aan het verslag.

De bijdrage van de heer In ‘t Veld is als bijlage-4 toegevoegd aan het verslag.

De bijdrage van de heer Van der Veen is als bijlage-5 toegevoegd aan het verslag.

De bijdrage van de heer Roel is als bijlage-6 toegevoegd aan het verslag.

De bijdrage van de heer Nutter is als bijlage-7 toegevoegd aan het verslag.

De heer Nouwen zegt lid te zijn van het Comité van Aanbeveling. Hij zegt de argumenten te hebben bestudeerd en deze geven geen aanleiding om terug te treden uit het comité. Hij ziet zich gesteund

door het Cultureel Platform. Hij onderkent de bezwaren ten aanzien van de verkeersafwikkeling. Hij zegt dat er gemiddeld echter sprake is van honderd bezoekers per dag. Op piekdagen is afgesproken dat uitgeweken kan worden naar de parkeerplaats van Duindigt. Er zal dan een pendelbus op en neer rijden naar het museum. Ook het aantal congressen zal meevallen. Hij is dan ook van mening dat het automobielmuseum hier prima kan worden gevestigd.

De bijdrage van de heer Creman is als bijlage-8 toegevoegd aan het verslag.

De heer Molenaar zegt te spreken namens Milieudefensie afdeling Den Haag. Hij is tegen de keuze voor Reigersbergen te zijn als vestigingsplaats voor het Nationaal Automobielmuseum. Hij hekelt de gang van zaken waarbij door het college in het geheim – ondanks het feit dat er een open planproces met burgers gaande was – met de heer Louwman over de komst van het automobielmuseum werd gesproken. Hij houdt zijn betoog kort en zegt dat het automobielmuseum niet in verhouding staat tot de natuurlijke omgeving.

De heer Van der Steen zegt namens de heer Pitstra – Haags Milieu Centrum – te spreken. De reden waarom dit plan zoveel emoties losmaakt is dat het stadsbestuur niet integer gehandeld heeft in dit dossier. Hij wijst daarbij op hetgeen voorgaande spreker heeft gezegd over de manier waarop het open planproces is verlopen. Terwijl met burgers werd gesproken over een groene invulling van het gebied vonden in het geheim onderhandelingen plaats met de heer Louwman over de komst van het automobielmuseum. Kort samengevat hekelt hij deze gang van zaken. Wat heeft de betrokkenheid van burgers bij dit soort processen voor zin als een vermogend man zijn zinnen heeft gezet op een juridisch beschermd terrein? Hij wijst op de functie die het terrein vervult als essentiële verbindingszone tussen twee afzonderlijke groengebieden. Het verrommelde karakter van het gebied doet daar niks aan af. Desondanks is het HMC bereid het terrein in één dag op te ruimen en in stijl te beplanten, zodat het geheel een totaal andere aanblik zal bieden.

De bijdrage van de heer Hoogerhout is als bijlage-9 toegevoegd aan het verslag.

De bijdrage van de heer Ens is als bijlage-10 toegevoegd aan het verslag.

De heer Hylkema zegt eveneens lid te zijn van het Comité van Aanbeveling. Kort samengevat voert hij een pleidooi voor de komst van een automobielmuseum. Hij onderkent de cultuur-historische waarde van de landgoederenzone en schetst kort de geschiedenis van het gebied. Hij is van mening dat de enclave die het terrein betreft geen deel uitmaakt van de ontwikkelingsvisie. Voor hem is evident dat dit tussengebied daar altijd buiten heeft gelegen. Met de komst van het museum kan dit gebied weer een heel interessante functie gaan vervullen. Tot slot is hij van mening dat de komst van een automobielmuseum de natuurwaarde juist verhoogt.

Noot van de secretaris:

Ter vergadering is een brief uitgereikt van de voorzitter van het Haags Museum Platform en de directeur van het Gemeentemuseum Den Haag. De brief als bijlage-11 toegevoegd aan het verslag.

De voorzitter dankt de insprekers voor de korte en bondige inspraak. Voorts geeft hij het woord aan de commissie.

De heer De Jager verwelkomt de eventuele komst van deze bijzondere autocollectie. Hij onderkent de argumenten van de tegenstanders, maar hij is van mening dat de stad zich zeer gelukkig moet prijzen dat de heer Louwman een aanzienlijk deel van zijn privé-vermogen in Den Haag wil investeren. Hij wijst erop dat – als men het heel zuiver bekijkt – de woonwijk Marlot en andere bebouwing afbreuk doen aan de ecologische verbindingszone. Verder hoort hij – als hij door het gebied loopt – overal vogels. Hij denkt niet dat met de bouw van één enkel museum de vogels in dit gebied zullen verdwijnen.

Wat betreft de verkeersafwikkeling verwijst hij naar de doorgaande weg die naast de locatie loopt. Daarover vinden 40.000 vervoersbewegingen per dag plaats. Daarbij valt het verwachte aantal bezoekers in het niet.

Voorts denkt hij dat er best aan de heer Louwman kan worden gevraagd om het aantal vierkante meters wat aan natuurgroen verloren gaat elders in Nederland te compenseren.

Hij vindt dat het 'NIMBY-denken' – alsmede de argumenten ten aanzien van de groene functie – gerelativeerd moet worden als het om dergelijke investeringen in de stad gaat. Ook de omvang van het gebouw is relativiseerbaar in verhouding tot andere musea in grote steden.

De heer Niek Roozenburg zegt dat het gebouw toch veel beter in samenhang met de omgeving moet worden gezien, in plaats van musea in andere grote steden.

De heer De Jager zegt een andere mening te zijn toegedaan.

Ten aanzien van de exploitatie gaat hij er vanuit dat er een garantie kan worden gegeven voor de exploitatie op de lange termijn. Kan de wethouder daar – desnoods vertrouwelijk – een toelichting op geven? Tot slot hoopt hij dat de heer Louwman – op de plek van zijn keuze – zijn levenswerk kan voltooien.

Mevrouw De Jong memoreert de eerdere plannen om op deze locatie de internationale school te vestigen. De lobby die toen – mede met steun van D66 – is gestart heeft destijds geleid tot behoud van de ecologische verbindingzone. Het verbaast haar dat de argumenten die toen golden, blijkbaar niet van toepassing zijn voor de vestiging van het Nationaal Automobielmuseum. Kan de wethouder daar opheldering over geven? Welke afwijkende argumenten betreft het dan? Haar fractie vraagt zich dan ook oprecht af of een dergelijke ontwikkeling past binnen de reeks van historische landgoederen aan de Leidsestraatweg, zoals bijvoorbeeld Clingendael.

Daarnaast wordt in het ontwikkelingskader – onder ad. B – gesproken over afwijkingen ten aanzien van het welstandsregiem, waaronder het beoogde automobielmuseum. Zij verzoekt de wethouder om aan te geven van welke afwijkende ontwikkelingen – in het beheerbeleid – nog meer sprake is. Kan de wethouder dit overzicht op schrift verstrekken? Aansluitend is zij het er niet mee eens dat er een scheiding wordt gemaakt tussen de omvang van het gebouw en de beoordeling op criteria van welstand. Wat haar betreft is er weldegelijk sprake van een relatie, mede gelet op de aansluiting van het bouwwerk op de omgeving.

Voorts verneemt zij graag van het college welke alternatieve locaties bij het college de voorkeur zouden hebben gehad. Wie is tot de beslissing gekomen om voor Reigersbergen te kiezen en niet voor één van de andere locaties?

Vervolgens kaart zij de invulling van de 'witte vlek' aan. Tijdens de gesprekken met bewoners over deze plek is er nooit met één woord gerept over de mogelijke komst van een automobielmuseum. Zij wil weten waarom het mogelijk is dat er enerzijds met bewoners wordt gesproken, terwijl er geheime gesprekken worden gevoerd met Louwman over een andere invulling van het gebied. Kan de wethouder SISS hier een nadere toelichting op geven. Dit in aanvulling op zijn excuus dat eerder in de krant is gepubliceerd. Hoe is een dergelijke invulling van de witte vlek aan de orde gekomen? Waarom moest er zo geheimzinnig worden gehandeld? Zij is het niet eens met het argument dat de heer Louwman geen onrust wilde veroorzaken bij het personeel van het huidige museum in Raamsdonkveer.

De heer Labuche vraagt aan mevrouw De Jong of er verslagen zouden zijn van dit geheime overleg tussen het college en de initiatiefnemer.

Mevrouw De Jong zegt deze vraag graag aan de heer Labuche over te laten.

Zij vervolgt haar betoog en zegt niet te ontkennen dat het gebied een verloederde indruk wekt. Daar is iedereen het over eens, maar dat betekent nog niet dat alle vigerende voorschriften komen te vervallen. Zij is niet van mening dat toestemming zou moeten worden verleend onder het motto 'opgeruimd staat netjes'. Dat is niet de manier waarop bebouwing in deze stad tot stand komt. Zij sluit zich dan ook aan bij de argumentatie van de heer Ens wat betreft de strijdigheid van deze ontwikkeling met diverse

plannen. Wat voor nut hebben dergelijke maatregelen – die de rechtszekerheid moeten waarborgen – dan nog?

De heer Dufresne maakt uit het betoog van mevrouw De Jong op dat zij tegen deze ontwikkeling is.

Mevrouw De Jong zegt dat de heer Dufresne dit nog te horen krijgt.

Zij zegt nieuwsgierig te zijn naar het flora & fauna onderzoek. Heeft dit rapport voldoende objectieve waarde om het mee te nemen in de besluitvorming? Of is dit aanvullende informatie?

Voorts sluit zij zich aan bij het verzoek van de heer De Jager ten aanzien van de lange termijn exploitatie. Dit mede naar aanleiding van de inspraak van mevrouw Aalberts.

Kort resumerend waardeert zij de inspanning van Louwman en twijfelt dan ook niet aan zijn oprechtheid. Desalniettemin heeft de fractie van D66 vraagtekens bij de beoogde locatie voor het automobielmuseum. Haar is nog steeds niet duidelijk waarom voor deze locatie wordt gekozen boven de andere locaties die in de stukken worden genoemd. Een andere plek die minder weerstand had opgeroepen had wat haar betreft logischer geleken. Vooralsnog wacht zij de beantwoording van de wethouder af, voordat zij te kennen geeft ‘voor’ of ‘tegen’ te zijn. Zij sluit daarmee haar betoog.

De heer Mulder zegt toch enigszins verbaasd te zijn. De heer Van Lente (D66) heeft eerder te kennen gegeven niet ‘voor’ de komst van het automobielmuseum te zijn. Aansluitend verwijst hij naar de hoorzitting die D66 heeft gehouden. Met welke verwachtingen ging D66 deze hoorzitting in?

Mevrouw De Jong zegt dat D66 de tegenstanders van het automobielmuseum de kans wilde geven om zich op een andere manier tot de fractie van D66 te wenden dan alleen in de commissie. D66 beoogde ook een discussie onder belanghebbenden. Tot nu toe heeft de voorlichting vooral plaatsgevonden door de voorstanders van het automobielmuseum. Er heeft op de hoorzitting een levendige discussie plaatsgevonden tussen voor- en tegenstanders van het automobielmuseum. Voor de uitkomst verwijst zij naar het verslag dat aan de raad is toegezonden.

De heer Mulder reageert dat het niet geheel correct is dat tegenstanders geen platform zouden hebben gehad om hun mening kenbaar te maken. Hij wijst daarbij op artikelen in de Haasche Courant en de vele brieven die de raad van tegenstanders heeft ontvangen.

Mevrouw De Jong zegt dat zij dit niet zo heeft gezegd. D66 heeft alleen de aandacht voor de ‘pro’ en ‘contra’ argumenten in balans willen brengen.

De heer Mulder vraagt zich af hoe ‘open’ D66 de hoorzitting is ingegaan. Hij concludeert dat D66 vooraf helemaal geen open houding had.

Mevrouw De Jong blijft echter bij haar standpunt en bestrijdt de wijze waarop de VVD de houding van D66 afschildert.

De voorzitter rondt daarop de mini-discussie af.

De heer Baldewsingh spreekt zijn waardering uit voor de collectie van de heer Louwman. Hij ziet de komst van het automobielmuseum als een uitgesproken kans om de internationale allure van Den Haag een impuls te geven. Hij brengt in herinnering dat deze wens menigmaal in de commissie is uitgesproken. Het bevreemdt hem dat vandaag een dergelijk geluid niet meer te horen is. Onderwerp van discussie is echter de beoogde locatie. Zijn insteek is deze discussie met een positieve grondhouding in te gaan. Wel vindt hij het jammer dat de besluitvorming ten aanzien van dit dossier in etappes plaatsvindt. Zijn fractie had graag gezien dat de besluitvorming in één keer had plaatsgevonden. Hij verneemt graag van het college waarom hiervoor is gekozen.

Mevrouw Ingrid Gyömörei vraagt waarom de heer Baldewsingh het niet eens is met deze ‘salamitactiek’ van het college. Zij memoreert de bijdrage van de PvdA in de discussie rondom de Zwarte Madonna. Toen had de PvdA een heel andere insteek.

De heer Baldewsingh zegt zich vandaag te bepreken tot dit dossier. Spreker vindt dat in het dossier dat nu voorligt zorgvuldig moet worden gehandeld. Hij vindt het iets teveel van het goede als in het proces wordt uitgegaan van vijf 'ankerpunten'. Dat betekent dat er vijf keer een discussie zal worden gevoerd, waarbij er veelvuldig sprake zal zijn van een overlap van betogen en argumenten. Wat dat betreft heeft hij lering getrokken uit het verleden.

Voorts wordt hem uit de discussie en inbreng van andere politieke partijen onvoldoende duidelijk wat nu de vermeende ecologische waarde van dit gebied is. Hij is vooralsnog niet overtuigd van de argumenten die hij hieromtrent heeft gehoord.

De heer Pijl wil weten wat de heer Baldewsingh dan wel zou overtuigen.

De heer Baldewsingh zegt dat de argumenten die hij vandaag heeft gehoord maar matig of niet worden onderbouwd met onderzoeken en cijfers. Hij heeft mensen opgeroepen hem de contra-expertise te doen toekomen.

De heer Wijsmuller zegt dat men daarvoor toegang nodig heeft tot het terrein. Daarom kunnen de tegenstanders geen concrete gegevens en cijfers verzamelen waar de heer Baldewsingh om vraagt.

De heer Baldewsingh zegt dat hij zelf tot zes keer toe ongehinderd op het terrein en de omgeving is gaan kijken. Daarbij is hij door niemand aangesproken. Voorts bevreemdt het hem dat er nu pas wordt gesproken over het rommelige aanzicht van de locatie. Voordat dit dossier speelde hoorde hij niemand binnen de gemeenteraad over de vervallen staat van de voormalige kwekerij.

Mevrouw Ingrid Gyömörei is het pertinent oneens met die stelling. Zij heeft weldegelijk in het verleden de vervallen staat van het gebied aan de orde gesteld. Tevens wijst zij erop dat dit de eerste keer is dat de leden van de gemeenteraad op deze schaal – en in aanwezigheid van belanghebbenden – over dit aspect de discussie zijn aangegaan. Het is in haar optiek dan ook niet eerlijk als de heer Baldewsingh andere partijen verwijt tot voor kort niets te hebben laten horen over de vervallen staat van de kwekerij.

De heren Pijl en Niek Roozenburg sluiten zich daarbij aan of voegen daar een soortgelijk argument aan toe.

De heer Baldewsingh blijft bij zijn standpunt en vervolgt zijn betoog. Kort resumerend is hij er niet van overtuigd dat de komst van het automobielmuseum een enorme impact zal hebben op de flora & fauna van het omliggende gebied. Hij begrijpt dat omwonenden het niet prettig vinden dat er een groot gebouw in hun omgeving komt. Die discussie heeft hij ook meegemaakt bij de gebruikersruimte aan het Zieken. Hij maakt het steeds vaker mee dat mensen zich – nog voordat er een discussie is gevoerd – ingraven op vooraf bepaalde standpunten. Hij betreurt dit, want dat doet afbreuk aan de bereidheid om de dialoog met elkaar aan te gaan. Hij vindt de locatie dan ook niet van tevoren al ongeschikt voor de vestiging van een automobielmuseum. Dat neemt niet weg dat er open vragen zijn. Zo zou hij willen dat nader wordt gekeken naar de verkeersafwikkeling. Wie gaat de herinrichting ten behoeve van de verkeerstromen van en naar het museum betalen? Verder stoort de PvdA-fractie zich aan de beoogde parkeergarage voor 138 auto's op maaiveldniveau. Hij heeft het college dan ook in een eerder stadium verzocht om na te denken over het realiseren van een parkeergarage onder het gebouw.

De heer Dufresne vraagt of de heer Baldewsingh al garanties heeft gehad van de heer Louwman dat de parkeergarage ondergronds gaat worden gerealiseerd.

De heer Baldewsingh zegt op dit moment een kaderstellende en controlerende rol richting het college te vervullen, niet richting de heer Louwman.

De heer Niek Roozenburg vraagt of de heer Baldewsingh kennis heeft genomen van het verslag van de hoorzitting van D66. Daarin wordt door belanghebbenden aangegeven dat de realisatie van een ondergrondse garage nadelige gevolgen heeft voor de vegetatie op deze plek.

De heer Baldewsingh zegt het verslag te hebben gelezen. De desbetreffende persoon heeft dit standpunt ook kenbaar gemaakt op de Algemene Ledenvergadering (peiling) van de PvdA. Spreker heeft toen gevraagd om de 'facts and the figures'. Tot op heden heeft hij die nog niet ontvangen. Hij handhaaft zijn verzoek richting het college.

Mevrouw De Jong vraagt of dit een harde eis is van de PvdA-fractie*.

De heer Baldewsingh zegt dat het verzoek moet worden opgevat als een wens van zijn partij. Hij ziet graag dat het college hierover in gesprek gaat met de heer Louwman om de mogelijkheden te onderzoeken.

De heren Pijl, Roozenburg, Dufresne en mevrouw Ingrid Gyömörei stellen een vraag* van gelijke strekking.

De heer Baldewsingh blijft bij zijn standpunt. Hij is daar heel duidelijk in geweest. Spreker vervolgt zijn betoog en zegt het te betreuren dat er in het geheim overleg plaatsvond met de initiatiefnemer, omdat er op hetzelfde moment overleg plaatsvond met omwonenden over de invulling van de 'witte vlek'. Wat hem betreft is dit 'eens maar nooit weer'. Voorts sluit hij zich aan bij de vraag over de continuïteit van de exploitatie. Tot slot spreekt hij de hoop uit dat – als het tot de bouw op deze locatie komt – de rest van het gebied verder met rust gelaten wordt, daar waar het soortgelijke ontwikkelingen betreft.

De heer Hartman zegt de discussie toch vooral zakelijk te willen houden. Hij vindt dat een aantal zaken wordt opgeblazen door de emoties die spelen. Zo is het bebouwingspercentage van het terrein zelf heel hoog, maar in verhouding tot heel Reigersbergen valt dit weer mee. Het is dus maar hoe je het bekijkt. Datzelfde geldt voor de natuurwaarde van het gebied. Hij vindt het vestigen van het automobielmuseum op deze locatie een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Hij proeft uit de discussie echter dat de tegenstanders niet meer te overtuigen zijn door dergelijke argumenten.

De heer Pijl vraagt hoe de verschillende leden van de CDA-fractie daar tegenaan kijken. Wat is het standpunt van het CDA in dit dossier?

De heer Hartman zegt pas op het eind van de discussie kenbaar te maken of het CDA 'voor' of 'tegen' is. Hij voegt daaraan toe dat het de leden van de CDA-fractie vrij staat om naar bevinding van zaken te discussiëren en hun mening weer te geven. Dat geldt ook voor alle andere zaken die binnen zijn fractie worden besproken.

Voorts wil hij weten wat er gebeurt als de heer Louwman het niet voor elkaar krijgt om zijn museum op deze locatie te realiseren. Kan het college er dan voor zorgen dat de heer Louwman zijn eigendom dan weer overdraagt aan de gemeente? Is de gemeente in staat om het gebied dusdanig te ontwikkelen waarbij er wel op brede steun kan worden gerekend? Kan de wethouder aangeven wat een dergelijke ontwikkeling zou gaan kosten? Aansluitend wil hij weten of het college een aanbod voor een locatie heeft gedaan. Is de heer Louwman zelf met deze locatie gekomen?

Ten aanzien van de economische 'spin-off' wil hij weten hoe het college aan deze cijfers komt. Over de bezoekersaantallen wil hij weten welke garantie het college heeft dat dit er minder dan 50.000 (per jaar) zullen zijn.

Verder leest hij dat het plan uitgaat van de realisatie van een aantal torens bij het gebouw. Hij zet vraagtekens bij het realiseren van die torens.

Tot slot sluit hij zich aan bij de gedachte van de PvdA om een ondergrondse parkeergarage te realiseren. Wellicht kan bezien worden of het hele gebouw verdiept kan worden aangelegd. Is daar over nagedacht? Spreker krijgt namelijk de indruk dat veel weerstand ontstaat door de massaliteit van het gebouw.

De heer Niek Roozenburg zegt de meerwaarde van het automobielmuseum in te zien. Hij onderkent de educatieve waarde van de collectie van de heer Louwman. Desalniettemin is hij het niet eens met de beoogde locatie. Zijn fractie ziet graag dat het museum zich vestigt aan de rand van Den Haag. Hij is het eens met de redenering dat – gezien het bezoekersaantal – er sprake is van een kleinschalig museum. Als de oppervlakte van het museum echter wordt afgezet tegen de omgeving is er echter sprake van een grootschalige ontwikkeling. Dat maakt het zo moeilijk om het museum op deze locatie in te passen. Hij zou liever zien dat de ‘witte vlek’ wordt aangewend voor het versterken van de ecologische structuur in dit gebied.

De heer De Jager is van mening dat de keuze voor een andere locatie geen garanties geeft dat er geen afbraak van natuur plaatsvindt. Omgekeerd is het mogelijk om oude verstedelijkte locaties juist weer een groene impuls te geven met de komst van het automobielmuseum.

De heer Niek Roozenburg spreekt dat niet tegen. Hij vindt het echter jammer dat er geen startnotitie aan de gemeenteraad is voorgelegd. Hij vindt het onverstandig dat de initiatiefnemer eerst het economisch eigendom van de grond heeft kunnen verwerven, voordat er onderhandelingen hebben plaats kunnen vinden over de grondprijs en de erfpacht(voorwaarden). Het is wat hem betreft onduidelijk waarom een aantal locaties is afgefallen. Waarom niet op het Forepark of de Binckhorst? Hij ziet liever dat bestaande bebouwing moet wijken, dan dat er een potentieel groengebied wordt opgeofferd. Hij vindt het jammer dat de kans niet wordt aangegrepen om de ecologische structuur in dit gebied te herstellen.

De heer Baldewingsh vraagt of de heer Roozenburg – bij het noemen van de Binckhorst als alternatief – wel voldoende rekening heeft gehouden met de verkeersafwikkeling. De verkeersdruk in dit gebied is al hoog.

De heer Niek Roozenburg denkt daarbij aan een pendelbus naar het museum. Vervoersmanagement laat hij echter graag aan de heer Louwman over. Aansluitend zegt hij dat ook de Kerketuinenweg of Zichtenburg voor zijn fractie opties zijn. Hij wil er daarom vanafzien om al op 7 april 2005 een besluit te nemen over het voorliggende raadsvoorstel. Hij verzoekt het college eerst de door hem genoemde locaties serieus te onderzoeken.

Voorts sluit hij zich aan bij de vragen over het open planproces. Hij heeft dergelijke processen altijd als zeer constructief ervaren. Hij betreurt het dat het college klaarblijkelijk in het geheim een andere invulling aan het gebied heeft gegeven. Wisten de ambtenaren die betrokken waren bij het open planproces dat er geheime onderhandelingen plaatsvonden? Ook sluit hij zich aan bij de opmerkingen over de toegepaste ‘salamitactiek’. Ook hem zit dat niet lekker.

Kort resumerend is de fractie van GroenLinks voor een automobielmuseum in Den Haag, maar niet op deze plek.

Mevrouw Ingrid Gyömörei vraagt of de commissie wel over alle stukken beschikt, aangezien er zo weinig papier voorligt. Zij mist de uitwerking van verkeersonderzoeken, verslagen van de Welstandscommissie, het flora & fauna onderzoek, de lange termijn exploitatie, de indeling van het museum, de reden waarom er wordt verhuisd (maar de locatie in Raamsdonkveer behouden blijft), aanvullende locatie onderzoeken en een excuusbrief van de heer Stolte over de fouten rondom het open planproces. Al met al komt zij tot de conclusie dat zij meer informatie uit de krant heeft vernomen over dit dossier dan uit gemeentelijke stukken. Kan het college ervoor zorgen dat de commissie alsnog over die stukken kan beschikken voordat de raad haar besluit neemt? Dat hoeft wat haar betreft niet noodzakelijkerwijs op 7 april 2005 te zijn.

De heer Mulder constateert dat mevrouw Gyömörei om een grote hoeveelheid stukken vraagt. Toen de commissie op 15 september 2004 over dit onderwerp sprak had zij ook geen beschikking over deze stukken. Toentertijd had zij echter haar oordeel wel duidelijk klaar. De SP gaf toen te kennen tegen te zijn. Waarom heeft de SP dan nu wel alle stukken nodig?

Mevrouw Ingrid Gyömörei zegt dat zij op 15 september 2004 niet in deze commissie zat.

De heer Mulder zegt echter de notulen van de desbetreffende vergadering voor zich te hebben liggen. Hij citeert daaruit de volgende passage:

“Mevrouw Ingrid Gyömörei sluit zich op hoofdlijnen aan bij het betoog van de heer Roozenburg. Zij is tegen ongewenste ontwikkelingen, maar ook tegen de komst van het automobielmuseum.”

De heer Mulder maakt daaruit op dat zij er weldegelijk was en dat zij zich uitsprak ‘tegen’ het automobielmuseum.

Mevrouw Ingrid Gyömörei zegt dat er sprake is van voortschrijdend inzicht. Zij vindt er niks kwalijks aan als een raadslid aangeeft meer van een dossier te willen weten. Haar fractie heeft daar niet zo’n problemen mee.

De heer Mulder zegt dat mevrouw Gyömörei dus te voorbarig is geweest met haar oordeel.

Mevrouw Ingrid Gyömörei vindt haar verzoek echter wel essentieel. Zo zijn er enkele wendingen geweest waarvan zij wil weten hoe deze tot stand zijn gekomen, bijvoorbeeld ten aanzien van de Welstandscommissie.

Voorts zet zij vraagtekens bij de oppervlakte van de horeca die bij dit museum hoort. Hoe gaat dat er nu uitzien? Er wordt een type twee vergunning verstrekt, terwijl het volgens haar een type vier vergunning zou moeten betreffen. Zij gaat er vanuit dat de horecavoorziening dan kleiner wordt, maar zij vindt dit niet terug in de stukken. Kan dit in de toekomst ruimte creëren voor misverstanden? Hoe zit het bijvoorbeeld met de zalenexploitatie? Kan de wethouder daar duidelijkheid over geven? Komt er een bioscoop in het complex, net als in Raamsdonkveer?

Verder leest zij niets over de toegankelijkheid van het gebouw voor gehandicapten.

Ten aanzien van de erfpacht is zij het niet eens met het voorstel dat de gemeente doet voor het afkopen van de erfpacht. Zij vindt de geringe omvang van dit bedrag een wrang gebaar naar erfpachters in de Bomenbuurt en Bloemenbuurt die hadden verzocht om verlaging van het erfpachttarief. Zij twijfelt of dit aanbod niet in strijd is met het rechtsbeginsel.

De heer Pijl vraagt of mevrouw Gyömörei de grond dan volledig in eigendom wil uitgeven.

Mevrouw Ingrid Gyömörei vindt dat geen goed idee. Wat haar betreft kunnen de erfpachtvoorwaarden worden gebruikt om het gebied een mooie natuurwaarde te geven.

Kort resumerend vraagt zij aan het college of de administratie van het dossier beter op orde kan worden gebracht. Zij sluit zich aan bij het verzoek om nader onderzoek te verrichten naar alternatieve locaties. Hoe is het voorstel van de heer Louwman gedaan? Zijn er eventuele andere locaties aangeboden door de gemeente? Of is dat op een later moment gebeurd? Zij wil meer inzicht in dit dossier.

De heer Wijsmuller vraagt of er college-afspraken zijn gemaakt over de komst van het automobielmuseum aangezien dit onderwerp blijkbaar al een tijd speelt. Hij vindt het jammer dat de gemeenteraad nu pas in discussie gaat over de eventuele komst van het automobielmuseum. Bij zijn fractie bestaat geen enkele twijfel over de geschiktheid van de locatie. Die is er namelijk niet. Hij verwijst daarbij naar de strijdigheid met diverse plannen. Een college dat alle regels en voorschriften aan zijn laars lapt beschouwt hij dan ook als een spookrijder. Verder sluit hij zich korthedshalve aan bij de kritiek op de gang van zaken omtrent het open planproces. Hij memoreert dat zelfs de bouw van een tuinhuisje in dit gebied is afgewezen, omdat het in strijd zou zijn met het Groenbeleidsplan. Waarom het museum – van deze omvang – wel goedkeuring van het college krijgt is voor hem onbegrijpelijk. Dit plan staat in geen enkele verhouding tot de historische bebouwing in dit gebied. Hij wijst erop dat het college verantwoordelijk is voor het aanleveren van de benodigde ‘facts and

figures'. Hij vindt dat de groenfunctie van dit gebied ook vanuit toeristisch, dan wel recreatief perspectief moet worden gekoesterd. Ook het imago van Den Haag als groene stad moet zorgvuldig worden bewaakt. Hij vindt dat dit museum – los van de omvang – geen bijdrage kan leveren aan de verwachtingen om Den Haag meer te profileren als internationale stad. De bezoekersaantallen zijn namelijk zeer relatief en bijvoorbeeld te vergelijken met het glasmuseum in Hoogeveen.

Wat betreft het gebruik van Duindigt als overloopgebied vraagt hij of dit haalbaar is. De gemeente Wassenaar schijnt namelijk bouwplannen voor dit gebied te hebben.

Bij de economische waarde van het automobielmuseum op deze locaties zet hij vraagtekens. Er is namelijk geen garantie dat er een wisselwerking gaat plaatsvinden met andere voorzieningen in de stad. Hij ziet meer in het realiseren van dit plan in het binnenstedelijk gebied. Hij wijst daarbij als voorbeeld op het gebouw van Marks & Spencer. Ook de opties Binckhorst en de Laakhavens (KPN-hallen en omgeving) zijn voor hem bespreekbaar. Dat laatste terrein is reeds in handen van de gemeente Den Haag. Heeft het college ook naar deze locaties gekeken?

Kortom: niet op deze locatie en op deze manier.

De heer Mulder juicht het toe dat een particulier € 30 miljoen wil investeren in een museum op Haags grondgebied. Wat de VVD ook toejuicht is de moeite die de initiatiefnemer heeft genomen om er wat van te maken, zoals het inhuren van een vooraanstaand landschapsarchitect en een gerenommeerd architect uit het buitenland.

Mevrouw Ingrid Gyömörei vraagt of dit niet een signaal kan zijn dat de indiener de bui al voelt hangen, omdat deze in een kwetsbaar gebied wil gaan bouwen.

De heer Mulder zegt dat het hem om het signaal gaat dat de initiatiefnemer fors wil investeren in het gebied. Zijn fractie juicht zo'n houding alleen maar toe.

Vanzelfsprekend is hij benieuwd of er nog alternatieve locaties zijn, maar hij krijgt de indruk dat het automobielmuseum en de kwekerijlocatie onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Dat betekent dat de raad alleen te beoordelen heeft of men dit plan op deze locatie wil realiseren. Kan de wethouder daar een toelichting op geven? Als men namelijk aangeeft tegen de locatie te zijn, dan wordt daarmee eigenlijk impliciet aangegeven dat men tegen het automobielmuseum is.

De heer Niek Roozenburg en mevrouw Ingrid Gyömörei bestijden dit ten zeerste. Zij zetten vragen bij de “take it or leave it” mentaliteit waarmee dit plan er doorheen wordt gedrukt.

De heer Mulder zegt dat daar iets van kan worden gezegd, maar misschien is het wel een “take it or leave it” verhaal en heeft de raad het als zodanig te beoordelen. Vooralsnog wacht hij het antwoord van de wethouder af. Gezien de ontwikkelingen gaat het die kant wel op en dient het plan ook op die merites beoordeeld te worden.

De heer Labuche vraagt of de VVD-fractie bezoek heeft gehad van meneer Louwman. Waarom speelt hij nu de bal richting het college terwijl hij beter weet?

De heer Mulder zegt inderdaad met meneer Louwman gepraat te hebben in voorbereiding op dit debat. Dat doet hij bij alle debatten, omdat dit bij een gedegen voorbereiding hoort. Zijn indruk is echter dat het een ‘en-en’ verhaal is. Als dat anders is, dan hoort hij dat graag.

Mevrouw Ingrid Gyömörei zegt dat de heer Mulder de beantwoording dus niet hoeft af te wachten, omdat hij weet dat het om deze plek gaat. Zij is van mening dat de heer Mulder er dan niet omheen moet draaien en zeggen wat hij vindt!

De voorzitter rondt daarmee deze mini-discussie af en verzoekt de heer Mulder zijn betoog te vervolgen.

De heer Mulder kaart vervolgens de verkeersafwikkeling aan. Hij is van mening dat de gemeente dit goed geregeld heeft. Voorts sluit hij zich aan bij de vragen van de heer Baldewingsh over de parkeergarage.

Ook sluit hij zich aan bij de vragen over het aantal bezoekers en het openbaar vervoer. Kan de busfrequentie worden opgevoerd?

Verder memoreert hij dat door diverse mensen het congres een 'koekoeksjong' is genoemd ten aanzien van het beoogde aantal congressen. Hij krijgt daarbij niet de indruk dat dit tot extra drukte in de wijk Mariahoeve gaat opleveren. Er ligt namelijk een waterscheiding tussen de wijk en het terrein. Kan de wethouder daar een reactie op geven?

Hij sluit zich aan bij de vragen over de exploitatie op de lange termijn.

Wat betreft de ecologie is wat hem betreft de kernvraag: wat gaat er verloren bij de komst van het museum? Hij is van mening dat er qua natuur niet veel verloren gaat. Hij verwijst daarbij naar het onderzoek dat hier door Van der Goes en Groot naar is gedaan.

De heer Labuche zegt dat de heer Mulder daar niet teveel waarde aan moet hechten. Hij weet toch ook dat men als opdrachtgever in Nederland ieder onderzoek kan krijgen dat men wenst.

De heer Mulder zegt dat het hier een gerenommeerd bureau betreft dat al veel onderzoeken heeft verricht – zoals voor de provincie Noord-Holland, de gemeente Almere en vele bedrijven – op dit gebied. Zo heeft het bureau zelfs onderzoek gedaan naar het bestaan van de 'Lacerta vivipara' (levend barend hagedis) in de Vechtstreek en het Gooi. Dat geeft maar aan dat het hier een respectabel – en ter zake kundig – bureau betreft. Dat is het punt dat hij wil maken.

Voorts sluit hij zich aan bij de opmerkingen die zijn gemaakt over het open planproces. Hoe kan het dat de gemeente aan de ene kant bezig is met het opstellen van een landgoederenvisie en aan de andere kant bezig is met – zoals een inspreker het al noemde – 'ritselen' met de heer Louwman? Kan de wethouder SISS nog een aanvulling geven op hetgeen hij hierover in de krant gezegd heeft?

Verder wil hij weten of het klopt dat de vorige erfpachter is weggepest. Hij vindt dat de geruchten hieromtrent de wereld uit moeten worden geholpen. Kan het college daar een reactie op geven?

Hetzelfde geldt voor hetgeen is gezegd over de relatie met het Trekvliesstracé. Eveneens wordt beweerd dat het college een uitspraak heeft genegeerd van de Rijksdienst voor Monumentenzorg.

Tot slot vraagt hij wat er waar is van het bagatelliseren van de parkeerbehoefte.

De heer Dufresne zegt dat de heer Louwman het niet verdient het proefkonijn van het dualisme te zijn. Wat betreft de Algemene Ledenvergadering van de PvdA zegt hij dat hij hier een kijkje heeft genomen. Daar heeft wethouder Heijnen namelijk gezegd dat de fractie anders mag denken over dit plan. Hetzelfde proeft hij bij het CDA waar – de laatste keer dat daar een fractielid afwijkend stemde – een raadslid tot burgemeester van Wieringen werd benoemd. Hij vindt de stellingname van de VVD een stuk duidelijker.

De heer Chandoe zegt dat de ALV inderdaad openbaar was, maar maakt bezwaar tegen de stemmingmakerij van de heer Dufresne. Er is een ledenpeiling geweest en niet meer dan dat.

De heer Dufresne constateert dat er bressen zitten in de mening van de collegepartijen.

De voorzitter zegt dat de mening van andere partijen nu niet aan de orde is. De heer Dufresne dient zich te beperken tot de stellingname van zijn eigen fractie.

De heer Dufresne zegt daar in de volgende punten op in te gaan.

Hij is blij met de rol van de Haasche Courant. Hij constateert dat deze krant meer stelling durft te nemen dan mening raadslid, door diens lezers 'NIMBY-gedrag' te verwijten.

Verder wil hij weten of de wethouder SISS nog consequenties gaat trekken uit de fouten rondom het open planproces. Overweegt hij daarom af te treden? Overweegt het hele college om af te treden?

Voorts zegt hij er voorstander van te zijn om dit voorstel gewoon op 7 april 2005 in de raad te behandelen.

Hoe kijkt het college aan tegen de datum 7 april 2005?

De voorzitter zegt dat het presidium hier over gaat, niet het college.

De heer Dufresne vervolgt zijn betoog. Hij heeft aan de heer Louwman gevraagd of deze tegemoet komt aan de wens van de PvdA-fractie. De heer Louwman heeft geantwoord dat hij deze toezegging niet heeft gedaan. Gaat het college zich tot de heer Louwman richten met dit verzoek? Gaat die parkeergarage dan niet lekken? Ziet het college niet iets in de samenvoeging met de plannen voor Duindigt? Hoe komt het trouwens dat de wethouder Cultuur geen standpunt kenbaar maakt? Hij memoreert de uitspraak van voorgaande sprekers dat het terrein een vervallen indruk maakt. Hij is van mening dat er zelfs gesproken kan worden over een “ruïnaal monument”. Dat brengt hem op het idee de vraag te stellen aan het college hoe het staat met de ontwikkeling van “ruïnale monumenten” in Den Haag.

Hij sluit zich aan bij de vragen over de salamitactiek.

Verwacht het college dat met dit plan de lang verwachte wens wordt vervuld om te komen tot de realisatie van een ‘landmark’?

Ziet het college in de heer Louwman een filantroop? Is de gemeente van mening dat de gemeente diens eigen ‘stadsfilantroop’ zou moeten hebben?

Hij is van mening dat er goede samenspraak met belanghebbenden moet zijn. Hij constateert dat de gemeente deze doelstelling niet haalt.

Is de gemeente bekend met de galerij in Brummen?

Tot slot wil zijn fractie een tunnel die overdwars op de Leidsestraatweg staat ten behoeve van de verkeersafwikkeling.

De heer Pijl is van mening dat de heer Louwman tot nu toe meer heeft geïnvesteerd in informatievoorziening richting de raad dan het college. De heer Louwman heeft hem op serieuze wijze proberen te overtuigen van het nut en de noodzaak van het automobielmuseum. Dat wil echter nog niet zeggen dat het museum – wat spreker betreft – op deze locatie dient te komen. Desalniettemin waardeert hij de investering van de heer Louwman in de communicatie met raadsleden. Dat kan hij van het college namelijk niet zeggen. Aansluitend leest hij dat ongeveer drie jaar geleden de gemeente het overleg met de heer Louwman is gestart. In datzelfde jaar is het college ook aan de slag gegaan met een locatieonderzoek. Hij kan zich voorstellen dat op dat moment – toen het college een principebesluit nam – er informatie richting de raad zou zijn gestuurd. Dat is echter niet gebeurd. De raad is pas het eerst geïnformeerd over deze zaak per brief van 22 januari 2004 en niet eerder. Spreker vraagt zich af hoe dit – alle excuses van de wethouder SISS ten spijt – mogelijk is. Hij kan dat echt niet volgen. Ook het feit dat het zo lang heeft geduurd voordat het voorliggende ontwikkelingskader kan worden behandeld wekt bij hem de nodige ergernis op. Hij kwalificeert de actieve communicatie van het college naar de raad op dit dossier tot nu toe als ‘knudde’. Hij hoeft niet om de vijf minuten te worden bijgepraat, maar er waren momenten waarop de raad weldegelijk had moeten worden geïnformeerd.

Voorts leest hij in de stukken dat er overeenstemming is bereikt met de tuinders. Wat is de relatie tussen de tuinders en de initiatiefnemer? Wie zijn de pachters van de grond en wie is de verpachter? Wie is de eigenaar van de grond en wie is de eigenaar van de opstallen?

Ten aanzien van het ontwikkelingskader zegt hij dit voorbarig te vinden. Het bestemmingsplan moet immers nog aan de orde komen in de raad. Uiteindelijk dient de gemeenteraad een beslissing te nemen over het bestemmingsplan, zodat het museum kan worden gerealiseerd en niet eerder. Tot die tijd ziet hij het ontwikkelingskader als ‘dode letter’.

Hij sluit zich aan bij de verzoeken om een nadere toelichting op de alternatieven. Hij wil alle plussen en minnen op een rijtje hebben van iedere locatie die genoemd wordt. Tevens sluit hij zich aan bij de locaties die de heer Roozenburg in zijn betoog noemt.

Verder leest hij dat de initiatiefnemer een sterke voorkeur heeft uitgesproken voor Reigerbergen. Is die sterke voorkeur doorslaggevend geweest om bij de beoogde locatie ‘voor anker te gaan’? Hij wil weten wat de echte reden is om de landgoederenvisie Marlot-Reigersbergen buiten beschouwing te laten. Aansluitend zegt hij te kunnen begrijpen waarom bewoners zo boos zijn over het feit dat – bij het opstellen van de visie – met geen woord werd gerept over de mogelijke komst van het

automobielmuseum. Hij denkt dat dit de kloof tussen de burger en de politiek alleen maar vergroot. Hij neemt dan ook afstand van het op deze manier besturen van een stad als Den Haag. Met betrekking tot de omvang van het gebouw heeft hij berekend dat deze 127.500 m² bedraagt. Hij komt daarop tot de conclusie dat het gebouw ondergeschikt is aan het groene karakter van Reigersbergen. Sterker nog: het groen is ondergeschikt aan de bebouwing, zoals die in het raadsvoorstel wordt aangegeven, alle inpassingen ten spijt.

Verder kan hij niet instemmen met de zinsnede dat ten behoeve van deze ontwikkeling de Welstandsnota moet worden 'gepreciseerd'. Hij houdt het op 'oprekken' van de bepalingen uit de Welstandsnota. De Welstandsnota bevat duidelijke criteria ten aanzien van de Groengebieden. Aan welke van deze criteria wordt dan volgens het college niet voldaan? Hij kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het ontwikkelingskader naar de komst van het automobielmuseum toe redeneert. Hij wil daarom dat het college de verschillen aangeeft tussen het eerste en tweede (aangepaste) beginselplan, zoals dat in de Welstandscommissie aan de orde is geweest.

Voorts heeft hij een vraag over de € 400.000 die betaald moet worden voor de gronduitgifte. Deze is tot stand gekomen op basis van het feit dat het museum wordt bestempeld als sociaal-culturele voorziening. Snel gerekend komt hij dan op een vierkante meterprijs van € 12,50. Hij ziet dit bedrag als een 'vriendenprijsje'. Hij heeft daarom een aantal vragen. Wat is de grondprijs in Den Haag voor een sociaal-culturele voorziening op zowel bebouwde als onbebouwde grond? Is een automobielmuseum te vergelijken met een clubhuis of iets soortgelijks en dus aan te merken als sociaal-culturele voorziening? Hij is van mening dat dit echter niet zo is. Daarom kan naar zijn opvatting de sociale prijs van € 12,50 per vierkante meter niet aan de orde zijn. Hij is van mening dat hier het 'volle pond' moet worden betaald en niets minder. Aansluitend wil hij weten wat er precies gebeurt met het geld dat voor de grond wordt betaald.

Tot slot herhaalt hij zijn standpunt dat het college wel erg lang heeft gedaan over zijn oordeelsvorming. Het kan dan niet zo zijn dat de raad slechts een week de tijd krijgt – tussen commissie en raadsbehandeling – om het raadsvoorstel en ontwikkelingskader te kunnen bestuderen. Zijn fractie voelt er dan ook niets voor om al op 7 april 2005 over te gaan tot besluitvorming en dit voorstel er even 'doorheen te jassen'. Hij is voor de vestiging van het Nationaal Automobielmuseum in Den Haag, maar niet op deze locatie.

De heer Labuche vindt het maar vreemd dat zijn collega's zich niet beperken tot de hoofdlijnen, zoals dat volgens de principes van het dualisme het geval zou moeten zijn. Het gedrag van de PvdA-fractie vindt hij vergelijkbaar met dat van de PvdA-fractie in de Eerste Kamer.

Hij sluit zich aan bij de opmerking van mevrouw Gyömörei ten aanzien van de ontbrekende stukken. Hij doet daarop een WOB-verzoek in de richting van het college. Zijn fractie wil inzicht in de stukken die betrekking hebben op de gesprekken en afspraken tussen de gemeente en de heer Louwman die geleid hebben tot dit raadsvoorstel.

Hij sluit zich aan bij de opmerking over het aantal bezoekers. Is dit een zelfde handigheid die wordt uitgehaald als bij de inschatting van het aantal bezoekers bij de plannen voor het nieuwe ADO-stadion?

Hij zou graag zien dat – als het museum er komt – de heer Louwman een tegenprestatie levert door een bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en gebruik van hybride auto's.

Tot slot sluit hij zich aan bij de opmerkingen die zijn gemaakt over de studie naar alternatieven, zoals bijvoorbeeld op het Forepark (in combinatie met andere voorzieningen).

Hij verwijst korthedshalve naar alle kritische vragen die reeds eerder zijn gesteld.

Wel wil hij nog opmerken dat hij het niet eens is met de cultuur van het college om de gemeenteraad voor voldongen feiten te plaatsen.

De voorzitter doet – gezien het tijdstip – een ordevoorstel. Hij stelt voor de rest van de tijd (te weten 45 minuten) de aanwezige wethouders aan het woord te laten ten behoeve van de beantwoording van de gestelde vragen. Hij stelt voor de tweede termijn aan de orde te stellen in de vergadering van 6 april 2005. Dan kunnen de insprekers, die zich vandaag gemeld hebben, reageren op hetgeen vandaag aan de orde is geweest.

De heer Wijsmuller vraagt welk de agendapunten dan verplaatst worden.

De voorzitter zegt dit uit te laten zoeken. Hij zal dat zodadelijk mededelen. Voorts schorst hij de vergadering voor een korte pauze.

Schorsing

De voorzitter heropent de vergadering. Hij zegt in de richting van de heer Wijsmuller dat – op 6 april 2005 – na de tweede termijn de behandeling van de voortgangsrapportage Nieuw Centraal aan de orde zal worden gesteld. De voortgangsnota Wijkplannen en een brief inzake Brandpanden en Rotte Kiezen worden afgevoerd van de agenda. Hij constateert dat de commissie akkoord kan gaan met dit voorstel. Vervolgens verzoekt hij de commissieleden geen interrupties te plegen tijdens de beantwoording van de wethouders. Zodoende kunnen zij hun beantwoording in eerste termijn nog vandaag afmaken. De interrupties kunnen de commissieleden meenemen tijdens de tweede termijn.

De heer Niek Roozenburg vraagt of het mogelijk is om voor 6 april 2005 het (beknopt) verslag van deze vergadering beschikbaar te stellen.

De voorzitter zegt dat het gebruikelijk is dat er op korte termijn een beknopt verslag komt van de vergadering. Het secretariaat zal zich inspannen om voor de eerstvolgende vergadering het verslag af te krijgen. Voorts geeft hij het woord aan de heer Bruins.

De heer Bruins verwijst naar de vraag die bijna iedereen heeft gesteld. Waarom is dit nu aan de orde en niet later? Het college beoogt met de bespreking van vandaag de *principiële discussie* over de komst van het automobielmuseum aan de aanwezigen voor te leggen. Daarbij kunnen alle plussen en minnen worden afgewogen. Het is helaas ondoenlijk om in dit land – met al zijn procedures – alle facetten van dit plan in één keer aan de commissie – en vervolgens de raad – voor te leggen. Daarom wil het college graag op dit moment ten principale de discussie voeren over de komst van het museum op deze locatie in de wetenschap dat daarna in ieder geval het bestemmingsplan aan de orde moet komen. Hij verwacht dat het bestemmingsplan in juni 2005 in de raad besproken kan worden. Vanzelfsprekend zal daarna het bouwplan aan de orde worden gesteld. Het bouwplan vergt dan wellicht geen raadsbesluit, maar gezien de politieke relevantie is een gedachtewisseling in de commissie op zijn plaats. Hij benadrukt echter dat nu de principiële discussie over de komst van het automobielmuseum op deze specifieke locatie in Reigersbergen aan de orde is. Aansluitend wil hij graag een opmerking maken over de manier waarop het open planproces is verlopen. Dat had anders gemoeten. De combinatie, dan wel afstemming van die twee processen, is niet goed verlopen. De initiatiefnemer heeft gevraagd om vertrouwelijkheid te betrachten tot januari 2004. Dit met het oog op de personele belangen van het museum in Raamsdonkveer. Dit verzoek heeft het college gehonoreerd. Hij denkt dat het college daar – achteraf bezien – geen goed aan heeft gedaan. Zijn collega – de heer Stolte – zal daar nog verder op ingaan, maar hij wilde dit toch vooraf hebben opgemerkt.

Verder zegt hij dat niemand dit initiatief kende tot een paar jaar geleden. Het is een onvoorziene buitenkans om het museum naar Den Haag te halen. Het is dan inderdaad zo dat de plannen moeten worden aangepast. Daarom wordt de raad gevraagd hier een uitspraak over te doen. Hij beaamt de woorden van de heer Pijl. Het college verleent hier medewerking, maar het is de raad die hierover beslist.

Hij zegt dat er een groencompensatieregeling is afgesproken. Niet voor niets is daar een landschapsarchitect voor ingeschakeld. Er zullen geen kleine bomen worden neergezet.

Met betrekking tot de vragen over de exploitatie voor de lange termijn zal hij eerst in overleg treden met de initiatiefnemer. Hij zal de commissie daarover schriftelijk informeren voor de tweede termijn op woensdag 6 april 2005.

Over de locatie zegt hij dat deze de voorkeur heeft van de initiatiefnemer en het college. Dat heeft met name te maken met de bereikbaarheid en de uitstraling. Het alternatief van de Binckhorst doet wat hem betreft afbreuk aan de allure van het museum. Het gaat hier niet om een automobielbedrijf en

moet niet daarmee worden verward. Een locatie, zoals de Binckhorst, is wat hem betreft geen geschikte optie. Het alternatief van de Laakhaven is – mede om die redenen – niet bekeken. Hij is graag bereid om in een matrix de plussen en minnen van de diverse locaties aan te geven. Desalniettemin blijft de conclusie hetzelfde. De initiatiefnemer heeft al aangeven dat hij liever niet ingaat op alternatieve locaties. Spreker wijst erop dat er in ieder geval zat andere gemeenten zijn die het museum zouden willen onderbrengen binnen hun grenzen.

Ten aanzien van de parkeervoorziening zegt hij dat het technisch haalbaar is om – in het plan – een ondergrondse parkeergarage te realiseren voor ongeveer 200 auto's. De initiatiefnemer is met deze wens van de PvdA-fractie bekend en heeft toegezegd hierover na te denken. Mocht hij nadere informatie ontvangen over de effecten op het grondwater of de vegetatie dan zal hij deze aan de commissie doen toekomen.

Wat betreft de kosten voor de toegangsweg en de verkeersinfrastructuur zegt hij dat de gemeente de kosten – € 250.000 – hiervoor op zich neemt.

Met betrekking tot de garantie dat het museum niet meer dan 50.000 bezoekers (per jaar) zal trekken zegt hij dat het museum er niet vanuit gaat dit aantal te halen. Als dat er wel van komt zijn daar twee gedachten over. Of de toegangsprijs gaat omhoog, of er wordt slechts een beperkt aantal toegangskaarten uitgegeven. Beide opties zijn in studie.

Over de hoogte van het museum zegt hij dat de torens in het ontwerp goed zijn in te passen in de omgeving. Het gebouw kan niet verdiept worden aangelegd, omdat het verband anders zoekraakt. Als de raad hier aan vast houdt, dan vergt dit een nadere inspanning van de architect.

Ten aanzien van het verzoek om een startnotitie zegt hij dit principevoorstel als startnotitie te zien. Hij zegt dat geprobeerd is alle informatie en argumenten in één keer aan te voeren. Hij zegt toe het advies van de Welstandscommissie na te sturen. Naar zijn beste weten is het rapport van het ANT reeds aangeboden aan de raad. Hij vindt het echter geen probleem dit nogmaals beschikbaar te stellen.

Verder klopt het dat het ontwerpbestemmingsplan aanpassing behoeft. Dat is een gevolg van de voortschrijdende discussie. Het gebouw wordt minder groot dan oorspronkelijk voorzien. Er wordt nu uitgegaan van een bruto vloeroppervlakte van 7800 m². Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor een eventuele ondergrondse parkeergarage. Daar wordt in het ontwerpbestemmingsplan geen rekening mee gehouden.

Er is sprake van een type 2 horecavergunning, omdat hier sprake is van een beperkte horecafunctie. Type 4 is voor zware horeca, met nachtexploitatie. Discotheken vallen bijvoorbeeld onder dit type. Het gaat in dit geval meer om een vergelijking met de kleinere cafés.

Er komt een auditorium met 300 plaatsen. Aanvullend meldt hij dat er maximaal tien congressen per jaar zullen worden gehouden. Dat wordt expliciet vastgelegd bij de gronduitgifte.

Bij de bouw worden de regels van het Bouwbesluit toegepast. Dat betekent dat er minimale eisen zijn voor de toegankelijkheid van het gebouw voor mindervaliden. Daarnaast gelden er aparte regels voor museale functies.

Ten aanzien van de erfpacht stelt hij voor de gegevens van de grondexploitatie vertrouwelijk aan de commissie te doen toekomen. Hij zal er voor zorgen dat hij deze zal verstrekken voor aanvang van de tweede termijn. Hij benadrukt wel dat hier keurig de regels zijn toegepast voor sociaal-culturele voorzieningen. Dan rest alleen de vraag of men dit een sociaal-culturele voorziening vindt. Hij zal voorbeelden toevoegen waarbij gebruik is gemaakt van dezelfde rekenmethode, zoals het project Beelden aan Zee.

Hij onderkent dat er geen garanties kunnen worden gegeven ten aanzien van de spin-off, maar hij ziet het toch als een enorm winstpunt voor de stad als het museum er komt. Het geeft iets extra's dat kan worden opgenomen in het aanbod van musea en bezienswaardigheden. Wat hem betreft zou het bezoek ideaal gecombineerd kunnen worden met een bezoek aan de Binnenstad of Scheveningen.

Over de ontwikkelingen op Duindigt kan hij geen antwoord op geven. Hij zal dit wel nagaan, omdat eventueel betere uitspraken kunnen worden gedaan over het opvangen van de overloop. Hij is in ieder geval van mening dat de verkeersdrukte goed op te vangen is. Voor het verkeer uit de richting Wassenaar wordt een opstelstrook aangelegd. Deze strook is – ook in de berekening van ANT – voldoende om het verkeer af te wikkelen. Zo niet, dan zal de gemeente meteen met Rijkswaterstaat om de tafel gaan zitten om te kijken of aanpassing nodig is.

Ten aanzien van de aansluiting op het openbaar vervoer zegt hij dat er veel vervoerslijnen lopen over de naastgelegen weg. Hij zal in overleg treden met Connexxion of deze maatschappij aan allebei de kanten om het kwartier een bus wil laten rijden.

Voorts verwacht hij geen overlast in de wijk Mariahoeve.

Het gerucht dat de pachter zou zijn weggepest is niet waar. Er is geen relatie tussen het Trekvliettracé en de komst van het automobielmuseum. Die twee hebben niks met elkaar te maken. De opvatting van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg die is gemaakt bij de eerste lezing door de Provinciale Planologische Commissie (hierna te noemen: PPC) is niet genegeerd. Het ging toen om de omvang van het gebouw. Het gebouw wordt nu kleiner. Hij weet echter niet of daarmee wordt voldaan aan de verwachtingen van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Hij wacht de tweede behandeling in de PPC af.

Het is verder aan de raad om te beslissen of hij op 7 april 2005 over dit onderwerp wil vergaderen, dan wel te besluiten.

Hij benadrukt – in de richting van de heer Dufresne – dat de wethouder voor Cultuur enthousiast is over dit plan. Hij merkt op dat er geen schot zit in de ontwikkeling van ruïnale monumenten. Hij zegt dat het college dit gebouw niet zozeer als landmark ziet. Of de heer Louwman een filantroop is kan hij niet zeggen. Als de heer Dufresne vindt dat Den Haag een stadsfilantroop kan gebruiken kan hij zich daartoe altijd aanmelden. Hij is niet bekend met de galerie in Brummen. Tot slot vindt hij het geen goed idee om overdwars onder de Leidsestraatweg een tunnel aan te leggen.

Hij vindt het vervelend dat de heer Pijl van mening is dat de heer Louwman meer zou investeren in de communicatie met de raad dan het college. Het college heeft geprobeerd veel informatie aan te reiken. Hij wijst daarbij op de bezoeken aan Raamsdonkveer en de nieuwe locatie. Dat heeft blijkbaar nog niet in de informatiebehoefte kunnen voorzien.

Hij vindt het Ontwikkelingskader niet voorbarig. Dat is maar hoe je tegen het geheel aankijkt. Het had anders gekund, maar dan had het proces weer twee jaar langer geduurd.

Naar aanleiding van de opmerking van de heer Pijl – over de tijd die de raad nodig heeft – verwijst hij naar zijn eerdere opmerking over de vergaderorde van de raad. De raad gaat hier namelijk zelf over. De heer Pijl is zelfs lid van het presidium en kan direct zijn invloed aanwenden bij het bepalen van de raadsagenda. Hijzelf kan daar geen invloed op uitoefenen.

Tot slot zal hij op zoek gaan naar verslagen over het overleg tussen de heer Louwman en de gemeente. Het punt van extra aandacht voor hybride-voertuigen zal hij opnemen met de initiatiefnemer.

De heer Stolte zegt dat de Ontwikkelingsvisie Marlot-Reigersbergen als doelstelling heeft te komen tot een duurzame instandhouding van de landgoederen in dit gebied. De visie beschrijft het verbeteren van het recreatief gebruik, de natuur en het landgoederen karakter. In de visie staat de kwekerijlocatie aangegeven als de veel genoemde ‘witte vlek’. Die heeft daar vanaf het begin ingestaan. De deelnemers aan het interactieve proces hebben destijds de kwekerijlocatie terzijde gelaten, daar waar het ging om de discussie over hoe met Marlot en Reigersbergen om te gaan. De deelnemers hebben toen letterlijk aangegeven dat zij de huidige commerciële kwekerij niet als karakteristiek – of passend bij het landgoed – ervaren. De gemeente zou in overleg met de toenmalige eigenaar bekijken hoe het beeld zou kunnen worden verbeterd.

Ten aanzien van het proces bij ontwikkelingsvisies in het algemeen kan de gemeente altijd op veel lof en waardering rekenen. Hij vindt het betreuenswaardig dat er in het voorliggende geval iets anders wordt voorgesteld. De ontwikkelingsvisie is opgesteld in de periode van het voorjaar van 2000 tot en met de zomer 2001 met alle belanghebbenden en gebruikers van het gebied. In het najaar van 2001 heeft de inspraak plaatsgevonden. In januari 2001 is het plan voor het automobielmuseum ter sprake gekomen. Het is nooit zo geweest dat er ambtenaren aan het interactieve proces hebben deelgenomen, terwijl zij wisten dat er sprake zou zijn van de komst van een automobielmuseum. Het college heeft – toen het te horen kreeg dat de heer Louwman zijn museum naar Den Haag wilde verplaatsen – de besluitvorming hierover bevroren, totdat het traject rondom de ontwikkelingsvisie was afgerond. Spreker vond dat wel zo netjes in de richting van de heer Louwman. Het proces heeft uiteindelijk veel langer geduurd dat gepland, waardoor hij – achteraf bezien – eerder openheid van zaken had moeten geven. Daar richtte hij zijn excuses ook op. Hij vindt dat nog steeds zeer spijtig en hoopt dat het burgers niet weerhoudt in de toekomst deel te nemen aan dergelijke processen. Hij benadrukt dat de processen elkaar hebben opgevolgd.

Na het opstellen van het ontwikkelingskader is de communicatie met de belanghebbenden niet opgehouden. Hij hecht eraan dat te zeggen. Op het moment dat de reden voor geheimhouding kwam te vervallen is meteen contact met belanghebbenden gestart. De klankbordgroep is toen weer geactiveerd en bij de ontwikkelingen betrokken.

Hij hecht eraan te vermelden dat de termen ontwikkelingsvisie en de landgoederenvisie betrekking hebben op hetzelfde document, te weten de ontwikkelingsvisie Marlot en Reigersbergen. Hij merkt nu dat deze termen in de discussie wel eens door elkaar worden gebruikt.

Het college vindt deze ontwikkeling ook vanuit een groene optiek een verbetering. Dat laat onverlet dat er ook anders naar gekeken kan worden. Het is maar hoe het wordt afgewogen. Het museumgebouw wordt door een afgewogen inrichting op de kwekerijlocatie landschappelijk en ecologisch ingebed. Het neemt 30 procent van de totale oppervlakte van het perceel in beslag. Voor het overige is er sprake van een kwalitatief hoogwaardige groene invulling met volwassen inheemse bomen.

Hij is van mening dat het college buitengewoon zorgvuldig omgaat met de bestaande natuurwaarde. Het terrein zelf betreft geen beschermd natuurgebied en valt niet onder de Europese vogelhabitat richtlijnen. Uiteraard valt het wel onder de Stedelijke Hoofdstructuur van de gemeente zelf. Hij bestrijdt dat het rapport van Van der Goes & Groot niet objectief of representatief zou zijn. Het onderzoek heeft – middels het toepassen van de gebruikelijke methodieken – geen bevindingen opgeleverd waaruit voortvloeide dat het terrein langer onderzocht zou moeten worden.

Tot slot is hij niet van mening dat de ecologische verbindingzone door de komst van het museum ruw verbroken zal worden. De ecologische verbindingzone bedraagt nu 350 meter en dat blijft deze ook. Hij wil nog meegeven dat als de gemeente de kwekerijlocatie zelf zou opknappen – om er een groengebied – van te maken, het al snel drie tot vier miljoen Euro zou gaan kosten.

De voorzitter concludeert dat er de nodige toezeggingen zijn gedaan. Hij kan in ieder geval als voorzitter toezeggen dat de secretaris heeft beloofd uiterlijk dinsdagavond 5 april 2005 de notulen voor de commissieleden beschikbaar zal stellen. Hij dankt allen voor hun bijdrage. Hij rondt daarmee de behandeling van dit onderwerp in eerste termijn, alsmede vergadering, af.

Sluiting

De voorzitter sluit om circa 13:30 uur de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de commissie SWB van ... 2005.

De secretaris,

De voorzitter,